

Ime: Marko Senčar Mrdaković

Naslov teze: **Družbena razmerja v urbanem javnem prostoru: konflikti in sodelovalne prakse v starem mestnem jedru Kopra in Ljubljane**

Predlagan mentor: doc. dr. Jani Kozina

Predlagana somentorica: doc. dr. Špela Ledinek Lozej

Študijski program: Primerjalni študij idej in kultur

Modul: Humana geografija

Povzetek:

V doktorski nalogi bom etnografsko preučeval konflikte in sodelovalne prakse v javnem prostoru v starem mestnem jedru Kopra in Ljubljane. Zanimali me bodo tako fizični kot družbeni vidiki javnega prostora, natančneje, kako grajeno okolje oz. urbana struktura javnega prostora ustvarja in vpliva na družbena razmerja, in kako družbena razmerja in družbene prakse ustvarjajo nove pomene javnega prostora in ga v skladu s temi tudi preoblikujejo. Mesti Koper in Ljubljana sta pomembni slovenski regionalni središči, zato imata njuni stari mestni jedri izrazit kulturni, politični, simbolni in ekonomski pomen. Pomemben vidik izbora mest predstavlja dejstvo, da je velikost obsega obravnavanih območij primerljiva, poleg tega pa izstopa primerljiv sistem odprtih (osrednjih) trgov. Po drugi strani bo primerjalna študija zanimiva predvsem iz tega vidika, ker lahko govorimo o dveh izrazito različnih okoljih, o obmorskem in celinskem mestu. Zaradi različnih vplivov, na primer s severa ali juga, lahko opazamo nekatere pomembne razlike v razvoju grajenega okolja, kulturi in v vsakdanjem načinu življenja. Ena izmed bistvenih je v političnem ustroju mest: v Ljubljani je simbol Ljubljanski grad, v Kopru pa Platea Communis, današnji Titov trg. Glede politike javnega prostora izstopa dejstvo, da so se ulice, trgi in drugi javni prostori v starem mestnem jedru Ljubljane začeli za promet zapirati relativno mnogo prej kot v starem mestnem jedru Kopra.

Študije javnega prostora so imele konec dvajsetega in na začetku enaindvajsetega stoletja pomemben prispevek pri antropološkem, geografskem in sociološkem razumevanju prostora in kraja. Etnografsko raziskovanje javnega prostora v starih mestnih jedrih je med drugim pomembno iz tega vidika, da nam omogoča vpogled v način, na katerega se na vsakdanji ravni oblikujejo javni interesi, strateški okviri občinske politike, dediščinske prakse ipd. Funkcije in simbolizacije javnega prostora v evropskih starih mestnih jedrih (vključno s Kopro in Ljubljano) so se v zadnjih nekaj desetletjih korenito spreminjale. Lahko prepoznamo podobne trende, ki nakazujejo, zamenjavo nekomercialnih funkcij javnega prostora s komercialnimi.

Gentrifikacija, turistifikacija, selitev trgovine v nakupovalna središča, konservatorstvo kulturne dediščine in vse več kulturnih dogodkov je nekaj izmed temeljnih sodobnih procesov socialne in ekonomske preobrazbe v starih mestnih jedrih. Ta po eni strani pridobivajo ugled ter občutek kontinuitete in živahnosti, k čemur pomembno prispevata kulturna dediščina ter izvajanje kulturnih prireditev in drugih dogodkov. Po drugi strani pa lahko opazimo, da komercializacijo starega mestnega jedra občuti negativno predvsem lokalno prebivalstvo.

Osrednji vidik doktorske naloge bo, kako se v okviru vsakdanjega življenja in ob posebnih dogodkih v javnem prostoru odražajo sodelovalne prakse ali določena napetost med predstavami in vrednotami posameznikov in posameznih družbenih skupin (npr. lokalno prebivalstvo, upravljalci javnega prostora, investitorji, obiskovalci, predstavniki nevladnih organizacij, etničnih skupin, občine itd.). Še posebej me bo zanimalo, na kakšne načine konflikti nastajajo in ostajajo nerazrešeni, ter na kakšne načine ti lahko porajajo sodelovalne prakse. Zanimali me bodo družbeni, politični, gospodarski in kulturni pomeni, ki jih različni akterji pripisujejo različnim dejavnostim in grajenemu okolju v starem mestnem jedru, ter kako v skladu s temi pomeni sooblikujejo javni prostor. V ozadju tiči dejstvo, da so pomeni javnega prostora večinoma odvisni od posameznikovega vedenja o kraju, njegovih prepričanj, vrednot in želj. Konflikte in sodelovalne prakse bom zato umestil v pristop »večlokalnosti« in »večglasnosti«, in posledično skušal predstaviti, kako se na podlagi »večglasnosti« vzpostavlja »večlokalnost«. Poleg prevladujoče predstave o pomenu javnega prostora, ki je lahko abstraktna in izključujoča, bodo v ospredju zanimanja tudi alternativni in kritični pogledi na javni prostor.